

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-75>

УДК 338.1

Фісуненко Павло Анатолійович

доктор економічних наук, доцент, декан економічного факультету,
професор кафедри девелопменту нерухомості, фінансів, обліку та маркетингу,
Навчально-науковий інститут «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1339-5860>

Берестюк Микола Васильович

аспірант кафедри девелопменту нерухомості, фінансів, обліку та маркетингу,
Навчально-науковий інститут «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5640-0005>

Pavlo Fisunenکو, Mykola Berestyuk

Educational and Scientific Institute «Prydniprovsk State Academy of Construction and Architecture»
Ukrainian State University of Science and Technology

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОГЛЯДІВ
НА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА»****SYSTEMATIZATION OF VIEWS
ON THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF “DIGITAL ECONOMY”**

Анотація. Стаття присвячена вирішенню важливого завдання щодо систематизації існуючих підходів до визначення сутності поняття «цифрова економіка» за визначеними критеріями групування. Доведено, що сучасні умови функціонування економіки характеризуються домінуванням стрімких змін, пов'язаних з поширенням цифрових технологій, які створюють фундамент для трансформації суспільства. Це викликає необхідність всебічного дослідження цифрової економіки, зокрема, вивчення сутності цього поняття. Проведено дослідження наукових праць в галузі цифрової трансформації, цифрового розвитку та цифрової економіки із застосуванням компаративного аналізу, групування та логічного узагальнення. Запропоновано групувати підходи науковців до визначення сутності досліджуваного поняття за критеріями відповідно принципам охоплення соціально-економічної системи та ключового сутнісного акценту тлумачення.

Ключові слова: розвиток економіки, цифровізація, цифрова трансформація, цифрова економіка, цифровий розвиток

Summary. The current conditions of the world and national economy's functioning are characterized by the dominance of rapid changes associated with the spread of digital technologies. They create the foundation for the society transformation. Such transformations affect all processes occurring in the economy; affect the sphere of production, employment of the population, and management processes. The importance of the impact of digital technologies and their active spread on the functioning of socio-economic systems makes a comprehensive study of the digital economy and, above all, the study of the essence of this concept increasingly relevant. The article is devoted to solving an important task of systematizing existing approaches to defining the essence of the concept of "digital economy" according to certain grouping criteria. A study of scientific works in the field of digital transformation, digital development, and digital economy was conducted using comparative analysis, grouping, and logical generalization. It is proved that a single approach to defining the essence of the concept of "digital economy" has not yet been formed in the scientific discourse, which necessitates the systematization of existing interpretations. The analysis of the grouping options for the definitions of the concept of "digital economy" proposed by various authors showed that usually the systematization is carried out without a clear delineation of the principle by which the views of scientists were divided according to individual approaches. The opinion is expressed that the absence of a systematization principle can lead to ambiguity in attributing one or another definition to a certain approach. It is proposed to group the approaches of scientists to determining the essence of the studied concept by criteria in accordance with the principles of covering the socio-economic system and the key essential emphasis of interpretation. A sectoral, complex and diffusion approach to determining the essence of the concept of "digital economy" is highlighted according to the first of the identified principles. The evolutionary, parametric and transformational approaches correspond to the second principle. The systematization of existing approaches allows us to identify their potential advantages and limitations, as well as to determine the appropriateness of their application in the context of assessing and planning digital development.

Keywords: economic development, digitalization, digital transformation, digital economy, digital development.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової та національної економіки характеризується стрімкими змінами, що зумовлює появу нових концептуальних підходів до визначення

сутності поняття «цифрова економіка». Актуальність дослідження зумовлена тим, що цифрова економіка стала ключовим чинником трансформації сучасного суспільства, впливаючи на струк-

туру виробництва, зайнятість, бізнес-моделі та управлінські процеси. У цих умовах важливим є комплексний аналіз та узагальнення існуючих поглядів, що дозволить обґрунтувати доцільність їхнього застосування для дослідження цифрового розвитку економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності цифрової економіки в наукових дослідженнях присвячено багато уваги, а це поняття стало одним із ключових у наукових і практичних дискусіях, бо саме на формування цифрової економіки націлені всі перетворення, пов'язані із впровадженням цифрових технологій.

Окремі науковці поглиблено досліджують історичний аспект виникнення поняття «цифрова економіка». Так, Апалькова В. стверджує: «Ідея «цифрової економіки» походить від концепції, відомої ще з 1960-х рр.: спочатку це була теорія Деніела Белла про «інформаційну економіку», пізніше трансформована у поняття «мережеве суспільство» або «мережева економіка» Мануеля Кастеллза» [2].

Однак, це питання викликає дискусії в науковій спільноті. Окремі науковці, зокрема, Ус Г., Коваль О. стверджують, що теза про цифрову економіку та її надзвичайну ефективність почала активно розвиватись у 90-ті роки минулого століття [24]. Подібної думки дотримуються Андрощук Г. [1], Булеєв І. [4], Бутенко Н., Кошук А. [6], Гудзь О. [9], Жукова Л. [13], Загарій В., Ковальчук Т., Синільник В. [14], Кіндзерський Ю. [15], Левчинський Д., Каширікова І., Кононова О. [17], Савчук С. [20], Чмерук Г. [27], Шильнікова З., Матушкіна М. [28],

При вивченні цифрової економіки науковці найчастіше розглядають її крізь призму цифрового розвитку та цифрової трансформації, пов'язуючи її з якісними та кількісними перетвореннями в економіці.

До прикладу, Бугріменко Р., Смірнова П. наголошують: «Від традиційних виробничих процесів до маркетингу та обслуговування клієнтів, всі аспекти бізнесу стають все більш залежними від цифрових технологій» [3]. Котелевець Д. вважає цифрову трансформацію вітчизняного бізнесу безальтернативним шляхом його подальшого розвитку в сучасних умовах високо конкурентних ринків, карантинних обмежень, спричинених пандемією, та проблем, викликаних повномасштабним воєнним вторгненням росії в Україну [16].

В дослідженні окремих вчених, зокрема Череп О., Дашко І., Бехтер Л., Підлісний Р., розглядається сутність цифровізації, її основні принципи, етапи цифрової трансформації в Україні [26]. Цифровий розвиток дослідники розглядають крізь призму завдань, виконання яких він передбачає, та цілей, на досягнення яких орієнтований.

Саух І., Шиманська В., Момонт Т. в дослідженні, присвяченому висвітленню сучасного стану, тенденцій та проблем розвитку цифрової економіки, наголошують на появі нової концепції, яка «обумовлює революційні зміни буквально в усіх сферах життя: створення якісно нових моделей бізнесу, торгівлі, логістики, виробництва; зміну формату освіти, охорони здоров'я, державного управління, комунікацій між людьми» [21].

Ханін І., Білозубенко В., Сопін Є. вважають, що «всеохоплююче поширення та глибоке проникнення ІКТ у економічні процеси та структури приводить до реорганізації й інтеграції на якісно новому рівні економічних структур, підвищення рівня інформаційної інтенсивності» [25].

На значущості перетворень, пов'язаних із поширенням цифрових технологій наголошують Голобородько А. [7], Гражевська Н., Чигиринський А. [8], Гуржій Н., Назарова С., Васирина О. [10], Данкулинець В., Романюк С., Козар Ю., Росул Ю. [11], Живко З., Родченко С., Лелюк Н. [12], Любохинець Л., Шпуляр Є. [18], Мейсар А., Данилов В., Кузьма М. [19], Струтинська І. [22], Тищенко Д. [23].

Незважаючи на значну кількість наукових праць, у науковому дискурсі досі не сформовано єдиного підходу до визначення сутності поняття «цифрова економіка», що зумовлює необхідність систематизації наявних трактувань. Відмінності у підходах пов'язані з різним ступенем охоплення соціально-економічної системи, акцентами на технологічних, інституційних чи соціальних аспектах, а також з динамічними змінами в інформаційно-комунікаційному середовищі.

Метою статті є систематизація існуючих підходів до визначення сутності поняття «цифрова економіка» за критерієм охоплення соціально-економічної системи та за ключовим сутнісним акцентом тлумачення.

Дослідження авторів ґрунтувалось на компаративному аналізі, групуванні та логічному узагальненні наукових праць науковців, присвячених дослідженню сутності та змістовного наповнення поняття «цифрова економіка».

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджуючи сутність поняття «цифрова економіка», варто окремо зупинитись на роботах вчених, які намагались, аналізуючи наукові праці зарубіжних та вітчизняних дослідників, систематизували підходи до його визначення.

Зокрема, Чмерук Г. зазначає, що до визначення терміну цифрова економіка існує два підходи, а саме: «Перший підхід класичний: цифрова економіка – це економіка, заснована на цифрових технологіях, і при цьому правильніше характеризувати виключно сферу електронних товарів і послуг. ... Другий підхід – розширений: цифрова

економіка – це економічне виробництво з використанням цифрових технологій» [27].

Живко З., Родченко С., Лелюк Н. виділяють розгляд цифрової економіки в рамках структурно-секторального підходу (з позицій зростання секторів цифрової економіки та здійснення глобальних структурних перетворень); процесного підходу (як зміни економічних і виробничих відносин, де здійснюється та будується управління на основі розбудови інформаційно-цифрових платформ та операторів і формування алгоритмів відносин типу М2М машина–машина); комунікаційного підходу (як економіки, яка ґрунтується на активному застосуванні техніко-технологічних інновацій, техніко-технологічному переоснащенні, програмному забезпеченні, насиченні сучасними цифровими пристроями, засобами електронного обміну, розбудові необхідних комунікацій, формуванні нового кіберпростору, здатного докорінно змінити соціально-економічні відносини); практичному підході (як економіки, яка сформована засадах розбудови якісно нових бізнес-моделей, моделей ведення бізнесу та платформ, що дають можливість розвитку нового електронного бізнесу), еволюційному підході (з позиції процесу еволюції економічних, соціальних, виробничих організаційних, управлінських та навіть суспільних відносин внаслідок розвитку інформаційно-цифрових технологій та комунікацій) [12].

Котелевець Д. виокремлює три ключові підходи до визначення сутності цифрової економіки:

1) технологічний – базований на інформаційно-комунікаційних технологіях та їх імплементації в різні види економічної діяльності;

2) трансформаційний – зміна бізнес-моделей і особливостей діяльності підприємств під впливом процесу діджиталізації;

3) новітній (радикальний) – формування нового типу економіки, виникнення нової парадигми розвитку національної економіки, спричинене дією сучасних інформаційних технологій [16].

Голобородько А. групує погляди науковців, виділяючи трактування цифрової економіки як економіки, заснованої на цифрових технологіях: конвергенції інформаційно-комунікативних технологій, знань, ресурсів, як наслідку еволюції та розвитку суспільства, результат і каталізатор інновацій в економіку, як розвиток інфраструктури електронного бізнесу та електронної комерції, як метод автоматизації обробки цифрових даних, як спосіб комунікації між учасниками соціально-економічної діяльності через мережі та цифрові платформи, як мережеву економіку потоків і процесів організації підприємств і суспільства, як синтез реального виробництва й електронних платформ, а також як частину економічних відносин, створену цифровими ресурсами на засадах виробництва електронних товарів і сервісів [7].

Вищеперераховані варіанти систематизації визначень цифрової економіки є досить цікавими, однак мають спільну рису: науковцем не зазначено принцип, за яким відбувався розподіл поглядів науковців за зазначеними вище підходами. Це може призвести до неоднозначності віднесення того чи іншого визначення до певного підходу.

На наш погляд, всі визначення науковців можуть бути розподілені на підходи на основі принципу охоплення соціально-економічної системи процесами, пов'язаними із розбудовою цифрової економіки, а також на основі принципу ключового сутнісного акценту її тлумачення.

За першим принципом всі визначення можуть бути розподілені на наступні підходи:

– секторальний – цифрова економіка як певний структурний елемент соціально-економічної системи або їхня сукупність (види діяльності, галузі, сегменти тощо);

– комплексний – цифрова економіка в даному контексті розглядається як єдине ціле, як певний тип соціально-економічної системи, що вирізняється певними особливостями;

– дифузійний – цифрова економіка як певне середовище, що доповнює реальну економіку, проникає в усі сфери функціонування соціально-економічної системи.

В таблиці 1 розглянуто підходи до визначення поняття «цифрова економіка», що ґрунтуються на принципі систематизації за охопленням соціально-економічної системи та визначено доцільність застосування окремих підходів в контексті дослідження цифрового розвитку (ЦР).

Секторальний підхід має перевагу, що стосується тих сфер економіки, де цифрові технології створюються та поширюються, водночас ігнорує сфери економіки, напряду не пов'язані зі створенням та поширенням цифрових технологій. Цей підхід дозволяє вивчати цифровий розвиток як трансформації секторів, що є локомотивами змін в цифровій сфері.

Комплексний підхід стосується всієї соціально-економічної системи в цілому, всіх сфер економіки, однак не враховує, що різні сфери мають різну ступінь готовності до поширення цифрових технологій. Його доцільно застосовувати, якщо дослідницьке завдання полягає у вивченні цифрового розвитку як загальної характеристики поширення цифрових технологій в економіці.

Дифузійний підхід також стосується всіх сфер економіки, але з врахуванням їхнього ступеня готовності до поширення цифрових технологій та визначенням непрямого їхнього впливу. Умовним недоліком є те, що даний підхід вимагає диференційованого підходу при аналізі досягнень цифровізації в різних сферах. Даний підхід доцільний до використання за умови, що дослідник ставить за мету вивчити вплив цифрового розвитку як про-

**Таблиця 1 – Принцип систематизації поглядів науковців
на сутність поняття «цифрова економіка» (ЦЕ) за охопленням соціально-економічної системи**

Критерій групування	Назва підходу	Переваги	Недоліки	Доцільність в контексті дослідження ЦР
ЦЕ – певний структурний елемент соціально-економічної системи або їхня сукупність	Секторальний	Стосується тих сфер економіки, де цифрові технології створюються та поширюються	Ігноруються сфери економіки, на пряму не пов'язані зі створенням та поширенням цифрових технологій	Вивчення ЦР як трансформації секторів, що є локомотивами змін в цифровій сфері
ЦЕ – єдине ціле, певний тип соціально-економічної системи, що вирізняється певними особливостями	Комплексний	Стосується всієї соціально-економічної системи в цілому, всіх сфер економіки	Не враховує, що різні сфери мають різну ступінь готовності до поширення цифрових технологій	Вивчення ЦР як загальної характеристики поширення цифрових технологій в економіці
ЦЕ – цифрове середовище, що доповнює реальну економіку, проникає в усі сфери функціонування соціально-економічної системи	Дифузійний	Стосується всіх сфер економіки, але з врахуванням їхнього ступеня готовності до поширення цифрових технологій та визначенням непрямого їхнього впливу	Вимагає диференційованого підходу при аналізі досягнень цифровізації в різних сферах	Вивчення впливу ЦР як процесу поширення цифрових технологій на перетворення в окремих сферах економіки

Джерело: розроблено авторами

цесу поширення цифрових технологій на перетворення в окремих сферах економіки.

За другим принципом пропонується розрізняти:

– еволюційний підхід – передбачає акцент на еволюційному характері цифрової економіки як нової стадії економіки, закономірного результату її розвитку;

– параметричний підхід – передбачає акцент на певних параметрах цифрової економіки, як-то поширення цифрових та інноваційно-комунікаційних технологій тощо;

– трансформаційний підхід – передбачає акцент на впливі цифрової економіки на соціально-економічну систему чи її складові, на їхніх перетвореннях під дією цього впливу.

В таблиці 2 розглянуто підходи до визначення поняття «цифрова економіка», що ґрунтуються на принципі систематизації за ключовими сутнісними акцентами та визначено доцільність застосування окремих підходів в контексті дослідження цифрового розвитку (ЦР).

При цьому, простежуються наступні ситуації:

– деякі автори дають визначення, що чітко відповідають певному підходу до трактування «цифрової економіки» за окремим принципом систематизації;

– деякі автори наводять декілька визначень, які можуть використовуватися для опису сутності «цифрової економіки» залежно від мети дослідження, кожне з яких може бути віднесено до

певного підходу (найчастіше, за принципом охоплення соціально-економічних систем);

– деякі автори в межах одного визначення охоплюють декілька характерних ознак, що дозволяють встановити відповідність визначення даних науковців за одним принципом систематизації до кількох підходів одночасно (найчастіше, за принципом ключового сутнісного акценту).

Результат систематизації поглядів науковців на сутність поняття «цифрова економіка» наведено в таблиці 3.

Як видно з даних таблиці 3, найбільш розповсюдженими є комбінації комплексного та параметричного підходів (36,8%), комплексного та трансформаційного підходів (18,3%) та секторального й параметричного підходів (14,8%). Однак, це свідчить виключно про те, що саме під таким кутом зору науковці розглядали цифрову економіку, зважаючи на поставлену ними дослідницьку задачу.

Якщо говорити, до прикладу, про встановлення впливу умов цифрового розвитку на окрему сферу економіки (зокрема, сферу будівництва) та її безпеку, то більш доцільно використовувати дифузійний підхід до визначення цифрової економіки.

Щодо другого принципу, то, на наш погляд, розглядати цифрову економіку та пов'язані з нею процеси потрібно в комплексі, враховуючи першопричини, характеристики та наслідки, що обумовлює доцільність поєднання всіх трьох окреслених підходів до розуміння цифрової економіки.

Таблиця 2 – Принцип систематизації поглядів науковців на сутність поняття «цифрова економіка» (ЦЕ) за ключовим сутнісним акцентом тлумачення

Критерій групування	Назва підходу	Переваги	Недоліки	Доцільність в контексті дослідження ЦР
Акцент на еволюційному характері ЦЕ як нової стадії економіки, закономірного результату її розвитку	Еволюційний	Враховує еволюційний характер всіх змін, що відбуваються в економіці	Недостатньо уваги приділяється недолікам та викликам, пов'язаним з відповідними змінами	Визначення першопричин ЦР
Акцент на певних параметрах ЦЕ, як-то поширення цифрових та інноваційно-комунікаційних технологій	Параметричний	Окреслює чітко особливості ЦЕ як явища сучасної економіки	Не завжди враховує впливи (позитивні чи негативні) ЦЕ на процеси в економіці	Визначення характеристик ЦЕ, на формування яких націлений ЦР
Акцент на вплив ЦЕ на соціально-економічну систему чи її складові, на їхні перетворення під дією цього впливу	Трансформаційний	Визнає ЦЕ основою перетворень економіки в цілому, її подальшого розвитку	Можуть бути упущені першопричини трансформацій	Визначення наслідків ЦР для економіки в цілому чи її окремої сфери

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 3 – Систематизація поглядів науковців на сутність поняття «цифрова економіка» (відсоток розповсюдження)

Підходи		Ключовий сутнісний акцент		
		Параметричний	Трансформаційний	Еволюційний
Охоплення соціально-економічної системи	Секторальний	14.8	7.8	1.7
	Комплексний	36.8	18.3	5.2
	Дифузійний	8.7	5.0	1.7

Джерело: побудовано авторами на основі систематизації [1-28]

Висновки. У підсумку можна зазначити, що проведена систематизація існуючих підходів дозволяє виявити їх потенційні переваги та обмеження, визначити доцільність їх застосування у контексті оцінки та планування цифрового розвитку. Такий аналіз є особливо важливим для формування науково обґрунтованих рекомендацій, здатних забезпечити збалансований розвиток цифрової економіки в сучасних умовах.

Вважаємо, що цифрову економіку доцільно розглядати як цілісний феномен, беручи до уваги

його витоки, ключові характеристики та наслідки. Це зумовлює необхідність інтеграції всіх визначених підходів до трактування цифрової економіки. Під цифровою економікою пропонуємо розуміти віртуальний простір, що формується на основі широкого використання цифрових, мережових та інформаційно-комунікаційних технологій, який є доповненням до реального економічного середовища. Її розвиток, з одного боку, має еволюційний характер, а з іншого – виступає каталізатором постійних інноваційних змін у більшості сфер суспільного життя.

Список використаних джерел:

1. Андрощук Г.О. Цифрова трансформація європейської економіки: стан та місце України. *Інформація і право*. 2023. № 1(44). С. 67-78. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/8_27.pdf (дата звернення: 14.08.2025).
2. Апалькова В.В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Менеджмент інновацій*. 2015. Вип. 4. С. 9–18.
3. Бугріменко Р.М., Смірнова П.В. Вплив розвитку цифрової трансформації на діяльність підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-29> (дата звернення: 14.08.2025).
4. Булеєв І.П. Суспільство, середній клас, цифрова економіка: стан та перспективи розвитку: наукова доповідь. Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2020. 116 с.
5. Буряк А.А., Маховка В.М., Сторожук Л.М. Стратегія і механізми запровадження цифрової економіки в країнах ЄС та Україні як умова подолання кризових явищ. *Економіка і регіон*. 2023. № 2 (89). С. 53-59. DOI: [https://doi.org/10.26906/eip.v0i2\(89\).2934](https://doi.org/10.26906/eip.v0i2(89).2934) (дата звернення: 14.08.2025).

6. Бутенко Н.В., Кошук А.Г. Цифрова трансформація підприємницької діяльності в розрізі реалізації концепції «Індустрія 4.0». *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 7-12. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-4_0-pages-7_12.pdf (дата звернення: 14.08.2025).
7. Голобородько А.Ю. Цифрова економіка: підходи та особливості розвитку. *Бізнес Інформ*. 2022. № 9. С. 10–18. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-10-18> (дата звернення: 14.08.2025).
8. Гражевська Н.І., Чигиринський А.М. Цифрова трансформація економіки в умовах посилення глобальних ризиків і загроз. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 53–57. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.53> (дата звернення: 14.08.2025).
9. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2 (24). С. 4-12. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/1878/1781> (дата звернення: 14.08.2025).
10. Гуржій Н.М., Назарова С.О., Васирина О.Р. Цифрова економіка та її вплив на зміну споживчих звичок і ринкових стратегій: цифрові трансформації та інституційний контекст. *Академічні візії*. 2024. № 30. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1037> (дата звернення: 14.08.2025).
11. Данкулинець В.В., Романюк С.В., Козар Ю.В., Росул Ю.Ю. Світова економіка в умовах впровадження цифрових технологій (теоретичний аспект). *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*. 2023. Вип. 2(35). С. 302-308.
12. Живко З.Б., Родченко С.С., Лелюк Н.С. Цифрова економіка: сутність, ознаки та завдання управління. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 2 (78). С. 31-37.
13. Жукова Л.М. Цифрова економіка як об'єкт державного регулювання. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 5(1). С. 7-11.
14. Загарій В.К., Ковальчук Т.Г., Синільник В.В. Пріоритетність розвитку цифрової економіки для України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 2 (13). С. 64-68. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/2_13_uk/13.pdf (дата звернення: 14.08.2025).
15. Кіндзерський Ю.В. Генеза і особливості цифрової економіки у контексті перспектив її становлення в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 10-14. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.8.10> (дата звернення: 14.08.2025).
16. Котелевець Д.О. Тенденції розвитку цифрової економіки в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-03-01> (дата звернення: 14.08.2025).
17. Левчинський Д.Л., Каширнікова І.О., Кононова О.Є. Аспекти розвитку цифрової економіки в Україні. *Економічний простір*. 2018. №139. С.66-76. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/372> (дата звернення: 14.08.2025).
18. Любохинець Л.С., Шпуляр Є.М. Цифрова трансформація національної економіки: сучасний стан та тренди майбутнього. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 4(1). С. 213-217.
19. Мейсар А.А., Данилов В.О., Кузьма М.В. Світова економіка в умовах впровадження цифрових технологій (теоретичний аспект). *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*. 2024. Вип. 1(36). С.123-129.
20. Савчук С.В. Цифрова економіка: сутність та особливості становлення. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2020. № 2. С. 41-50.
21. Саух І.В., Шиманська В.В., Момонт Т.В. Цифрова економіка України: сучасний стан, тенденції, проблеми розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 1. С. 230-236.
22. Струтинська І.В. Дефініції поняття «Цифрова трансформація». *Причорноморські економічні студії : науковий журнал*. 2019. Вип. 48, Ч. 2. С. 91–96. URL: https://bses.in.ua/journals/2019/48_2_2019/19.pdf (дата звернення: 14.08.2025).
23. Тищенко Д.С. Цифрова трансформація як драйвер розвитку економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 4 (04). С. 38-45. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2010619> (дата звернення: 14.08.2025).
24. Ус Г.О., Коваль О.О. Цифрова економіка, її розвиток та економічна характеристика. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 6(1). С. 70-72.
25. Ханін І.Г., Білозубенко В.С., Сопін Є.О. Цифрова економіка: сутність, особливості та глобальні тенденції розвитку. *Бізнес Інформ*. 2021. № 9. С. 65-72. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-9-65-72> (дата звернення: 14.08.2025).
26. Череп О.Г., Дашко І.М., Бехтер Л.А., Підлісний Р.О. Переваги та виклики цифровізації економіки України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т.9. № 1. URL: http://ujac.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/ujac_2024_r01_a21.pdf (дата звернення: 14.08.2025).
27. Чмерук Г.Г. Цифрова економіка як окремий сектор національної економіки держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 27(2). С. 92-97.
28. Шильнікова З.М., Матушкіна М.В. Вплив пандемії COVID-19 на цифровізацію бізнесу. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 71. С. 134-138. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.71-21> (дата звернення: 14.08.2025).

References:

1. Androshchuk H.O. (2023) Tsyfrova transformatsiia yevropeiskoi ekonomiky: stan ta mistse Ukrainy [Digital transformation of the European economy: the state and place of Ukraine]. *Informatsiia i pravo – Information and law*, vol. 1(44), pp. 67-78. Available at: https://ippi.org.ua/sites/default/files/8_27.pdf (accessed August 14, 2025)
2. Apalkova V.V. (2015) Kontseptsiiia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Yevrosoiuzi ta perspektyvy Ukrainy [The concept of digital economy development in the European Union and prospects for Ukraine]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriiia : Menedzhment innovatsii - Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Innovation Management*, vol. 4, pp. 9-18.
3. Buhrimenko R.M., Smirnova P.V. (2024) Vplyv rozvytku tsyfrovoy transformatsii na diialnist pidpriemstva [The impact of digital transformation development on the activities of the enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-29> (accessed August 14, 2025)
4. Bulieiev I.P. (2020) Suspilstvo, serednii klas, tsyfrova ekonomika: stan ta perspektyvy rozvytku: naukova dopovid [Society, middle class, digital economy: state and prospects for development: scientific report]. Kyiv: NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti, 116 p. (in Ukrainian)
5. Buriak A.A., Makhovka V.M., Storozhuk L.M. (2023) Stratehiia i mekhanizmy zaprovadzhennia tsyfrovoy ekonomiky v krainakh YeS ta Ukraini yak umova podolannia kryzovykh yavysheh [Strategy and mechanisms for introducing the digital economy in the EU countries and Ukraine as a condition for overcoming crisis phenomena]. *Ekonomika i rehion – Economy and Region*, vol.2 (89), pp.53-59. DOI: [https://doi.org/10.26906/eir.v0i2\(89\).2934](https://doi.org/10.26906/eir.v0i2(89).2934) (accessed August 14, 2025).
6. Butenko N.V., Koshchuk A.H. (2018) Tsyfrova transformatsiia pidpriemnytskoi diialnosti v rozrizi realizatsii kontseptsii «Industriia 4.0» [Digital transformation of entrepreneurial activity in the context of the implementation of the concept of "Industry 4.0"]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, vol. 4, pp. 7-12. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-4_0-pages-7_12.pdf (accessed August 14, 2025).
7. Holoborodko A.Yu. (2022) Tsyfrova ekonomika: pidkhody ta osoblyvosti rozvytku [Digital economy: approaches and features of development]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 9, pp. 10-18. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-10-18> (accessed August 14, 2025).
8. Hrazhevska N.I., Chyhyrnskyi A.M. (2021) Tsyfrova transformatsiia ekonomiky v umovakh posylennia hlobalnykh ryzykiv i zahroz [Digital transformation of the economy in the context of increasing global risks and threats]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, vol. 8, pp. 53-57. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.53> (accessed August 14, 2025).
9. Hudz O.Ie. (2018) Tsyfrova ekonomika: zmina tsinnosti ta oriientyriv upravlinnia pidpriemstvamy [Digital economy: changing values and guidelines for enterprise management]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes – Economy. Management. Business*, vol. 2(24), pp. 4-12. Available at: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/1878/1781> (accessed August 14, 2025).
10. Hurzhii N.M., Nazarova S.O., Vasylyna O. R. (2024) Tsyfrova ekonomika ta yii vplyv na zminu spozhyvchykh zvychok i rynkovykh stratehi: tsyfrovi transformatsii ta instytutsiinyi kontekst [Digital economy and its impact on changing consumer habits and market strategies: digital transformations and institutional context]. *Akademichni vizii – Academic visions*, vol. 30. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1037> (accessed August 14, 2025).
11. Dankulynets V.V., Romaniuk S.V., Kozar Yu.V., Rosul Yu.Yu. (2023) Svitova ekonomika v umovakh vprovadzhennia tsyfrovyykh tekhnolohii (teoretychnyi aspekt) [World economy in the context of the introduction of digital technologies (theoretical aspect)]. *Mizhnarodnyi naukovi zhurnal «OSVITA I NAUKA» - International scientific journal "EDUCATION AND SCIENCE"*, vol. 2(35), pp. 302-308.
12. Zhyvko Z.B., Rodchenko S.S., Leliuk N.Ie. (2022) Tsyfrova ekonomika: sutnst, oznaky ta zavdannia upravlinnia [Digital economy: essence, features and tasks of management]. *Naukovi pohliad: ekonomika ta upravlinnia – Scientific view: economics and management*, vol. 2 (78), pp. 31-37.
13. Zhukova L.M. (2017) Tsyfrova ekonomika yak ob'ekt derzhavnogo rehuliuвання [Digital economy as an object of state regulation]. *Ekonomichniy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Economic Bulletin of the Zaporizhzhia State Engineering Academy*, vol. 5(1), pp.7-11.
14. Zaharii V.K., Kovalchuk T.H., Synilnyk V.V. (2019) Priorytetnist rozvytku tsyfrovoy ekonomiky dlia Ukrainy [Priority of development of the digital economy for Ukraine]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk – Azov Economic Bulletin*, vol. 2 (13), pp. 64-68. Available at: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/2_13_uk/13.pdf (accessed August 14, 2025).
15. Kindzerskyi Yu.V. (2020) Heneza i osoblyvosti tsyfrovoy ekonomiky u konteksti perspektyv yii stanovlennia v Ukraini [Genesis and features of the digital economy in the context of the prospects for its formation in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, vol. 8, pp. 10-14. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.8.10> (accessed August 14, 2025).
16. Kotelevets D.O. (2022) Tendentsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [Trends in the development of the digital economy in Ukraine.]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriiia: ekonomika ta upravlinnia – Problems of modern transformations. Series: economics and management*, vol. 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-03-01> (accessed August 14, 2025).
17. Levchynskyi D.L., Kashyrmikova I.O., Kononova O.Ye. (2018) Aspekty rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [Aspects of the development of the digital economy in Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, vol. 139, pp. 66-76. Available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/372> (accessed August 14, 2025).

18. Liubokhynets L.S., Shpuliar Ye.M. (2019) Tsyfrova transformatsiia natsionalnoi ekonomiky: suchasnyi stan ta trendy maibutnoho [Digital transformation of the national economy: current state and future trends.]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, vol. 4(1), pp. 213-217.
19. Meisar A.A., Danylov V.O., Kuzma M.V. (2024) Svitova ekonomika v umovakh vprovadzhennia tsyfrovyykh tekhnolohii (teoretychnyi aspekt) [World economy in the context of the introduction of digital technologies (theoretical aspect)]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «OSVITA I NAUKA» – International scientific journal "EDUCATION AND SCIENCE"*, vol. 1(36), pp. 123-129.
20. Savchuk S.V. (2020) Tsyfrova ekonomika: sutnist ta osoblyvosti stanovlennia [Digital economy: essence and features of formation]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu. Serii : Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti – Scientific bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Series: Economics and management in the oil and gas industry*, vol. 2, pp. 41-50.
21. Saukh I.V., Shymanska V.V., Momont T.V. (2019) Tsyfrova ekonomika Ukrainy: suchasnyi stan, tendentsii, problemy rozvytku [Digital economy of Ukraine: current state, trends, development problems]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, vol. 1, pp. 230-236.
22. Strutynska I.V. (2019) Definitzii poniattia «Tsyfrova transformatsiia» [Definitions of the concept of "Digital Transformation"]. *Prychornomorski ekonomichni studii : naukovyi zhurnal – Black Sea Economic Studies: Scientific Journal*, vol. 48, part 2, pp. 91-96. Available at: https://bses.in.ua/journals/2019/48_2_2019/19.pdf (accessed August 14, 2025).
23. Tyshchenko D.S. (2023) Tsyfrova transformatsiia yak draiver rozvytku ekonomiky [Digital transformation as a driver of economic development]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital economy and economic security*, vol. 4 (04), pp. 38-45. Available at: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2010619> (accessed August 14, 2025).
24. Us H.O., Koval O.O. (2021) Tsyfrova ekonomika, yii rozvytok ta ekonomichna kharakterystyka [Digital economy, its development and economic characteristics]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, vol. 6(1), pp. 70-72.
25. Khanin I.H., Bilozubenko V.S., Sopin Ye.O. (2021) Tsyfrova ekonomika: sutnist, osoblyvosti ta hlobalni tendentsii rozvytku [Digital economy: essence, features and global development trends]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 9, pp. 65-72. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-9-65-72> (accessed August 14, 2025)
26. Cherep O.H., Dashko I.M., Bekhter L.A., Pidlisnyi R.O. (2024) Perevahy ta vyklyky tsyfrovizatsii ekonomiky Ukrainy [Advantages and challenges of digitalization of the economy of Ukraine]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 9, no. 1. Available at: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/ujae_2024_r01_a21.pdf (accessed August 14, 2025).
27. Chmeruk H.H. (2019) Tsyfrova ekonomika yak okremyi sektor natsionalnoi ekonomiky derzhavy [Digital economy as a separate sector of the national economy of the state]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, vol. 27(2), pp. 92-97.
28. Shylnikova Z.M., Matushkina M.V. (2021) Vplyv pandemii COVID-19 na tsyfrovizatsiiu biznesu [The impact of the COVID-19 pandemic on business digitalization]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, vol. 71, pp. 134-138. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.71-21> (accessed August 14, 2025).

Стаття надійшла до редакції 15.08.2025